

Tények, teóriák tudomány...

A sarkvidék ősréme: a terrormadár

A sarkutazás csak mostanában folyik csikorgó hidegben. Pár millió évvel ezelőtt ingujiban lehetett volna sétálni az Antarktison. A séta kezdődhetett volna akárhol Amerikában, mert a két földrész közt elnyúló földnyelven száraz lábbal lehetett átkelni. Hókunyhók helyett füge- és babérfák árnyékában heverészhettek volna az utazók — ha lettek volna. Ott volt viszont a szörnyűségecses terrormadár, amelynek látványától akárkit kilelt volna a hideg.

Képzelnék el egy struccot, de jó három és fél méterest, akora fejfel mint egy lóé, gigantikus keselyűcsőrrel, lábain sarlónyi saskarmokkal. E szörnyeteg uralta a vidéket, bár nem csak itt élt, hanem egész Floridáig előkerültek idomlatok csontjai. Minden idők legnagyobb ragadozómadara nem tudott ugyan repülni, futásban azonban lehagyta volna a struccot, de még a versenylóvat is. Csőre, karmai előtt se megállása, se menekülése nem volt még a nála nagyobb állatoknak sem. A terrormadár első maradványai negyvenmillió évesek, fénykorát azonban hárommillió évvel ezelőtt érte el, amikor az egész déli féltekén nem volt nála nagyobb ragadozó. A csúcsot azonban „gyorsan” követte a hanyatlás; a feltámadó hideg szelek a jégkorszak beköszöntét zúgták. A terrormadár, aki egy embert simán agyonvert volna, nem bírta a fázást. Az állatvilág csodálénye kipusztult, ma már csak megkövült csontjait forgathatják szent borzongással a hitetlenkedő tudósok. (Az *International Herald Tribune* nyomán.)

Még egyszer a megyei kórházról

Ez év február 6-án a televízió Szegedi Körzeti Stúdiójának műsorában bemutatták a szentesi kórház néhány osztályát és orvosát, majd egy stúdióbeszélgetés hangzott el, amelynek lényeges mondanivalója mindannyiunkat érdekel: *megyénkben 1974 óta nincs megyei kórház. Ez a speciális helyzet akkor jött létre, amikor a korábbi megyeszékhely, Szentes kórházától megvonva a címet, a megye szerződést kötött a Szegedi Orvostudományi Egyetemmel. Ennek értelmében az egyetemi klinikák látják el a megyei kórház feladatait, a klinikák professzorai pedig az adott szakma megyei főorvosai.*

A jelenleg érvényben lévő *progresszív betegellátási rendszer* értelmében — ebből következően — Csongrád megyében egy láncszem — a megyei kórház — hiányzik. Az országban mindenütt a megyei kórházak ellátása a megyék költségvetéséből történik, és miután magasabb szintet képviselnek, dologi és személyi ellátottságuk jobb, mint a városi kórházaké. (A városi kórházakat egyébként is kevesebb forrással és lehetőséggel rendelkező városi tanácsok üzemeltetik.)

Mint ahogy nálunk nincs megyei kórház, a kifejezetten ennek ellátását szolgáló rész (pénzügyi rovat) is hiányzik a megye költségvetéséből. Van ugyan „egészségügyre fordítandó összeg”, azonban úgy tapasztaljuk, hogy az „ellátmány” elosztása a megye egészségügyi intézményei között öletszerűen és nem mindig a valódi szükségleteknek megfelelően történik. Ugyanakkor a megyei kórházi feladatokat ellátó egyetem a Szociális és Egészségügyi Minisztériumtól kapott dotációból tartja fenn a betegellátást is. A „csongrádi modell” nem egészen vált be — bizonyítja ezt, hogy seholl másutt nem vették át: Pécssett megmaradt a Baranyai megyei, Debrecenben a Hajdú-Bihar megyei, a fővárosban a Pest megyei kórház.

Előrebocsátom: tisztelem, nagyra becsülöm és értékelem a szentesi kollégák szakmai munkáját, valamint a megyei kórházi cím visszanyeréséért kifejtett törekvéseit. Tudom, hogy mindez nemcsak a rang, hanem főleg a jobb anyagi lehetőségek reményében történik. Szeretném azonban felhívni az „illetékesek” figyelmét arra, hogy ma már sem a földrajzi helyzet, sem a megye lakosságának területi eloszlása nem indokolja ezt a megoldást. Logikus és magától értetődő, hogy a megyei kórház Szentesen való létrehozása esetén, ha történetesen a Szeged és vonzáskörzetének körülbelül 250 000 lakosa közül valakinek a betegsége olyan magasabb szintű ellátást igényelne, amit a városi kórházunk — megfelelő felszereltség híján — megadni nem tud, a beteget nem „utaztatnánk” a progresszív betegellátás szerinti következő „lépcsőre” Szentesre, a jobban felszerelt megyei kórházba, hanem ellátásuk továbbra is a klinikákra hárulna. Ugyanakkor a „Megyei Kórházat” megillető műszereellátottság, magasabb személyi létszám stb. körülbelül csak a megye lakossága *egyharmadának* jobb lehetőségeit szolgálná.

Az egyetemi klinikák elsőrendű feladata az *oktatás*, majd a *kutatás* következik. A harmadik feladat: a *betegellátás* során azon esetek kivizsgálása

és gyógykezelése lenne a kívánatos, amelyek az oktatásban „szükségesek”, illetve *amelyeket a megyei kórház* — nem tudván megfelelően ellátni —, mint a progresszív betegellátás „legfelsőbb szintjére” továbbad. A klinikákon működő „profil”-osztályok és ambulanciák, amelyek munkáját magasszintű kutatólaboratóriumok is kiegészítik és segítik, nemcsak a megye — a régió —, de gyakran az ország más területeiről jövő betegeket is fogadják. Ugyanakkor a klinikai ágyak egy részét ma olyan betegek foglalják el, akiknek betegsége ezt nem indokolja. Ez mind anyagiakkal, mind szellemiakkal való pazarlás, olyan ellentmondásos helyzet, mely sürgősen revízióra szorul.

Visszatérve a szentesi kórházra: ismételtelen elismerve a nagy szellemi „tőkét”, amellyel rendelkezik, szeretném elmondani, hogy ugyanez érvényes a Szeged Városi Tanács Kórházára is. Nem osztom az Országgyűlés Egészségügyi Bizottsága múlt évben Szentesen tartott kihelyezett értekezlete után elhangzott és a sajtó útján közreadott véleményt:

„...csak a szentesi kórház rendelkezik a megyei kórháznak megfelelő személyi feltételekkel...” A Szegedi Városi Kórház egyes „profil” irányú osztályai, személyi adottságuk révén nemcsak megyei, de regionális feladatokat is ellátnak. Ez a körülmény tette lehetővé a SZOTE Urológiai Tanszékének ottani létesítését is! Szegeden olyanok a személyi feltételek, hogy a kórház fejlesztése, rekonstrukciója esetén lehetőség nyílna további egyetemi tanszék... odatelepitésére (például: rheumatológia, onkológiai stb.). Ugyanez természetesen nem jöhetne szóba, ha a „megyei kórházat megillető” fejlesztések nagy része az egyetem székhelyétől távol esne.

A szentesi kórház jobb anyagi ellátottságának, jobb felszerelésének ügyét nem tartanák célszerűnek az említett módon megoldani, mert az csak a megyében élők kis részének válna előnyére, a többség egészségügyi ellátása ezáltal nem fejlődne. Erre más forrásokat, lehetőségeket kell keresni.

Természetesen a „Csongrád Megyei Kórház” státus-visszaállításának igénye változatlanul fennáll, azonban az ésszerű érvek mindenképpen Szeged mellett szólnak.

Dr. Tényi Mária
egyetemi tanár
a Szeged Megyei Városi Tanács
Egészségügyi Bizottságának elnöke

A munkanélküli segélyről

biztosított bedolgozói jogviszonnyal rendelkezik, és az utolsó munkaviszonya megszűnése óta egy évnél hosszabb idő nem telt el, és akinek a lakóhelye szerint illetékes munkaerő-közvetítő szerv nem tud a rendelkezésére álló munkahelyet biztosítani.

A munkahely akkor tekinthető megfelelőnek, ha a jogosult képzettségi szintjének vagy a felajánlott képzési lehetőség figyelembevételével megszerzhető képzettségének, vagy az általa utoljára betöltött munkakör képzettségi szintjének megfelel: egészségi állapotának megfelel: a várható kereset a munkanélküli segély összegét eléri; a munkahelyre történő oda- és visszautazás ideje a három órát nem haladja meg.

Nem jogosult munkanélküli segélyre az, aki munkaviszonyban áll: öregségi, rokkantsági vagy baleseti rokkantsági nyugdíjra jogosultságot szerzett; önálló keresettel, illetve egyéb rendszeres jövedelemmel rendelkezik, és annak összege havi szinten a mindenkori minimális bért eléri; a közvetítő szervvel az együttműködést nem vállalja; nemzetközi megállapodás alapján létesített munkaviszonyt.

További kérdésre közöljük, hogy a mezőgazdasági szövetkezeti tag a közölt figyelembevételével akkor jogosult munkanélküli segélyre, ha a vele kötött munkamegállapodás — a tagsági viszonya fennállása mellett — szünetel.

Dr. V. M.

Szeged a hazai lapokban

9/1989

Városi fórum Szegeden: Mindenki véleményét mondhat: A Fidesz és az SZDSZ közös javaslata / Horváth Kálmán = Mai Nap. — febr. 21.

Vitára bocsátják az alkotmány szabályozására kidolgozott javaslatot: Helyszíni beszámoló a Központi Bizottság üléséről = Népszabadság. — febr. 21.; ill. — Dr. Vastagh Pál megyei első titkár felszólalásával.

Lebukott a bombával fenyegetőző telefonbetyár = Népszabadság. — febr. 22.

Eljárás indul Németh János ellen. A Tisza Volánál márciusban bevezetik a négyezer forintos minimális bért / (voksán) = Népszava. — febr. 22. — Szerző: Voksán György.

Robbantással fenyegetőzött az ötéveses apa: Az ital diktált? / Ladányi Zsuzsa = Népszava. — febr. 22. — Eljárás indul Németh János ellen.

Gyilkosság Pusztamérgesen: Elfogták a tetteseket / (lengyel) = Magyar Hírlap. — febr. 23. — Szerző: Lengyel András György. — Fodor Istvánt és Balázs Józsefet.

Búzanóvny — virággörböl / N. Sz. I. = Élet és Tudomány. — febr. 24. — (Kutatóműhelyeinkből) Új eljárás

a Gabonatermesztési Kutató Intézetben.

A borjú is jóllakik, a gazdaság is jól jár / N. Sz. I. = Élet és Tudomány. — febr. 24. — (Kutatóműhelyeinkből). — A Csongrád Megyei Állattenyésztési Állomás felhívása.

Gyors ítélet Szegeden / (h. m.) = Magyar Nemzet. — febr. 24. — Szerző: Halász Miklós. — Háromhavi fogházbüntetésre ítélték a Nívó Sz felrobbantásával fenyegetőző Németh Jánost.

Elítélték a bombával fenyegetőző szegedi munkást = Népszava. — febr. 24. — Német Jánost.

Madárközérzet a Délkelet-Alföldön: Reagáltak a kedvezőtlen környezeti hatásokra / Széll Antal = Békés Megyei Népszá. — febr. 25. — Szerző: Tanács István. — Valastán Pál olajmérnököt választották titkárrá.

Bálint Sándor és az ökumené világa / Dékányi Endre = Új Ember. — febr. 26. — Ismertetés Kósa László: Bálint Sándor egyetemessége (Confessio, 1988/3.) c. cikkéről.

Jó évet zárt az NKfV Szegedi Üzeme / P. Sz. E. = Alföldi Olajbányász. — 2. sz. — Szerző: Piskorsiné Szabó Erzsébet.

Lencsevény az NKfV Szegedi Üzeme [Kép] = Alföldi Olajbányász. — 2. sz. — Fényképek.

A Déltest három megyéje = Kirakat. — 2. sz.; ill. — A nagykereskedelmi vállalatról.

Eötvös és Bibó liberalizmusa / Klimó Hedvig = Valóság. — 2. sz. — (Szemle). — Eötvös József és Bibó István.

A kisfiú és a vámpírok: Baka István prózájáról / Olasz Sándor = Életünk. — 1/2. sz. — Könyvmisemelés.

Bibó István és a népi mozgalom politikai hagyományai / Bilecz Endre = Életünk. — 1/2. sz.

Mi? Hol? Mikor?

1989. MÁRCIUS 1., SZERDA — NÉVNAP: ALBIN

A Nap kel 6 óra 25 perckor, és nyugszik 17 óra 28 perckor.
A Hold kel 2 óra 11 perckor, és nyugszik 9 óra 46 perckor.

VÍZÁLLÁS

A Tisza vízállása Szegednél kedden plusz 215 cm (áradó)

KÉTSZÁZHARMINC ÉVE

született Készmárkon Schwarner Márton (1759 — 1823) történész, statisztikus, a magyar statisztika első európai hírnő művelője.

SZÁZTÍZ ÉVE

született Czibula Antal (1879 — 1953) ügyvéd, szociáldemokrata vezető, 1919-ben a szegedi direktorium tagja, a főlásabudulás után az ügyvédi kamara elnöke, a város tisztelbetti főügyése.

NAGYSZÍNHÁZ

6 órákor: A diótörő (Móra 1 — 2. bérlet).

MOZIK

Vörös Csillag: délelőtt 10 órákor: Madonnák háborúja (színes japán krimi. III. helyár! Csak 16 éven felülieknek!) fél 4, háromnegyed 6 és 8 órákor: Tüztörténet (színes magyar film. II. helyár!)

Fáklya: fél 3 órákor: Hugó, a viziló (színes magyar — amerikai rajzfilm.) háromnegyed 5 és 7 órákor: Matador (színes m. b. spanyol film. III. helyár!)

Szabadság: 3 órákor: Elvis Presley (színes amerikai zenés film. III. helyár! Csak 18 éven felülieknek!)

Filmtéka: fél 6 és fél 8 órákor: Tanítvány (színes magyar film.)

Kiskörössy halászcserje: (videomoz) délután 4 és este 8 órákor: Kék Cadillac (színes amerikai filmvígjáték.)

Eva presszó: este 8 órákor: Hét csodálatos harc (színes hongkongi film.)

Dugonics mozi: délután 5 órákor: Fuss, hogy utolérjenek! (magyar filmvígjáték.)

ÜGYLETEK

GYÓGYSZERTÁR: Klauzál tér 3. szám (13/57-es). Este 8 óráról reggel 7 óráig. Csak sürgős esetben!

BALESETI, SEBÉSZETI ÉS UROLÓGIAI FELVÉTEL: Ma a balesetet szenvedett személyeket Szegeden az Idegsebészeti Klinika (Pécsi u. 4.) veszi fel, sebészeti és urológiai felvételi ügyeletet a II. Kórház (Tolbuhin sgt. 57.) tart.

A gyermekorvosok és gyermeksebészek betegellátása a Gyermekklinika gyermeksebészeti osztályán történik.

ÉSZAKAI ORVOSI: Este fél 6 óráról reggel 8 óráig a felnőttakosság részére. Szeged, Hunyadi János sgt. 1. sz. alatt. Telefon: 10-100.

GYERMEKORVOSI: Munkanapokon 13 óráról másnap reggel fél 8 óráig, szombaton, vasárnap és munkaszüneti napokon reggel fél 8 óráról másnap reggel fél 8 óráig a Lenin krt. 20. sz. alatti körzeti gyermekorvosi rendelőben történik a sürgős esetek orvosi ellátása.

GYERMEK FÜL-ORR-GÉGÉSZETI ÜGYLETEK: Ma este 7 óráról holnap reggel 7 óráig a Fül-Orr-Gégéklinika (Szeged, Lenin krt. 111.), telefon 21-122.

FOGORVOSI ÜGYELET: Hétfőtől péntekig 22 óráról reggel 6 óráig, szombaton reggel 7 óráról hétfő reggel 7 óráig: Szeged, Zöld S. u. 1-3. Telefon: 14-642.

S. O. S. LELKISÉGÉLY-SZOLGÁLAT: Mindennap este 7 óráról reggel 7 óráig. Telefon: 11-100.

IFJÚSÁGI DROGTELEFON: 54-773. Hétfőn és csütörtökön délután 3 óráról 6 óráig hívható.

Tévé

BUDAPEST 1.

9.00: Képzűség
9.05: Tévétna nyugdíjasoknak
9.10: Hámas csatorna — IV/4. — Televíz — (ism.)

9.55: A vad lörszág — Angol rövidfilm — (ism.)

10.45: Stúdió '89 — ism.
16.50: Hírek
16.55: Déli videójűség
17.05: Hírek szlovák nyelven
17.10: Kézenfogva — Értelmi fogyatékosok érdekvédelmi műsora

17.25: Sorstársak — Rehabilitációs műsor
17.45: Műsorajánlat
17.50: Reklám
17.55: Telistele video

18.10: „A láraó írnoka” — Ismeretterjesztő film

18.55: Szilveszteri ismétlés — Ez nem vicc — Vicsek Ferenc műsora

19.20: Reklám

19.25: Közlemények, műsorajánlat

19.30: Híradó

20.00: Reklám

20.05: Ungvári Tamás — Leo Frank: Rándvú Budapestén — bűnügyi tévéfilm

21.20: Reklám

21.25: Einthoven — Real Madrid — Bajnokcsapatok Európa Kupája — elődöntő, A szünetben: Reklám

23.10: Híradó 3.

BUDAPEST 2.

Tv 2 Berkes Zsuzsával és Déri Jánossal

17.00: Képzűség

17.15: Tv 2 — Benne: Riportok — Időjárás — Tévétna — Zene — Reklám

17.45: BUM!!! — Telefonos játék

18.00: Telesport

18.25: Tv 2

18.30: Gyerekeknek!

18.56: Tv 2

19.00: Ajóvévények — Lengyel filmszatra

20.30: Tv 2 — Benne: Szép magyar tánc

21.00: Híradó 2

21.30: Történet név nélkül — Francia tévéfilm

22.51: Tv 2 — Napzárta

KÜLFÖLDI TÉVÉADÓK MŰSORÁBÓL

BELGRÁD 1.

8.30: Gyermekműsor. 9.00 és 10.35: Iskolatélvízió. 12.50: Elműasztották —

Nézzék! 14.00: Iskolatélvé. 16.30: Híradó magyarul. 17.35: Szupernagy! ism. 18.05: Plonirhíradó. 18.20: Rajzfilm. 19.30: Híradó magyarul. 20.00: A lovakat felvívik ugye? (amerikai film.). 22.00: Híradó. 22.20: Mindig önnkel (éjszakai műsor).

BELGRÁD 2.

16.25: Sólomhegy (amerikai tévéfilm-sorozat ism.). 17.15: Rajzfilm. 17.30: Híradó. 18.00: Belgrádi műsor. 19.30: Híradó. 20.00: Sportszerda. 22.30: Huszonnygy óra. 22.40: Ványa bácsi (színházi közvetítés).

SKY

7.00: Gyermekműsor rajzfilmekkel. 9.30: Skippy (kalendrsorozat). 10.00: Vigjáték-sorozat. 10.30: Rockshoe. 11.30: Magazinsmúor. 12.30: Sullivanék (filmsorozat). 13.00: Egy másik világ. 14.00: Zene, tájdelátan. 16.00: Szeretni (filmsorozat). 16.30: Csalládi ügy. 17.00: Visszaszámlálás. 18.30: Eurosport. 00.00: Az Arst Channel műsora.

SUPER

8.00: Egyveleg. 15.30: European Top 40 (slágerlisták). 16.30: Forró drót. 18.30: Elve vagy holtan, (westernsorozat). 19.00: Lányok a magasban. 20.00: Szerda esti westernsorozat A földrából. 22.00: Benny Hill-show. 23.00: A profil. 00.00: Egyveleg.

TV 5

16.10: A fekete képalapság ember (filmsorozat). 16.30: Jó napot, jó étvágyat! 17.00: Phenidő (gyermekműsor). 18.00: Manipulációk, (játékfilm). 19.30: Csillagok papiros. 20.00: A szépség nagy múzeuma. 20.45: Komolyzene. 21.30: Esti látogatók. 22.30: Ismeri Ön Svájcot? 22.35: Francia alku kontinensen. 23.05: A Holdon járunk, (magazinsmúor). 00.15: Vendégségben Frednél. 01.00: Műsorzárás.

Rádío

KOSSUTH

8.20: Eco-mix — gazdasági magazin. 8.50: Nótacsokor. 9.47: Beszélni nehéz. 10.05: Herman Ottó és a népköltészet. 10.30: Tom Scott dzsesszegyüttese játszik. 11.14: Híres előadóművészek felvételeiből. 12.45: Törvénykönyv. 18.00: Klasszikusok délidőben. 14.10: A magyar nyelv századal. 14.25: Operaslágerrek. 15.00: Zengjen a muzsika — az amatőr zenel megalom híradója. 15.30: A szovjet hegedűiskola — VI/3. rész. 16.10: Szászország Színház — Belle és Sebastian — Cécile Aubry regénye. 17.00: Fejezetek Erdély történetéből. 17.30: Táncházi muzsika. 19.15: A szarvasfű — Fazil Iszkaner regényének rádióváltozata — II/2. rész. 19.58: Filmzene. 20.25: A külpolitikai rovat műsora. 20.55: Mi a titka? — Julian Brown művésze. 21.37: Újdonságainkból — népzenei felvételek. 22.00: Hírvilág. 22.30: Lemezmuzeum. 23.17: A Magyar Rádío és Televízió énekkara énekel.

PETŐFI

8.05: Idősebbek hullámhosszán. 9.05 — 12.00: Napközben (ÉLŐ). 12.10: Fűvőzene a Csehszlovák Néphadsereg Központi Zenekarának felvételeiből. 12.30: Postabontás — népzenei összeállítás. 13.05: A tegnap slágereiből. 14.10 — 15.30: Phenidő (ÉLŐ) — Zenés délután nyugdíjasoknak. 15.30 — 16.30: Kórkapcsolás bajnoki labdarúgó-mérkőzésekről. 16.30: Közélet a Naphoz. 17.05: Kölyökrádío. 17.30: Ötödik sebeség. Csak középhullámon: 18.30 — 19.00: Kórkapcsolás bajnoki labdarúgó-mérkőzésekről. Az URH-sávbán: 18.30 — 19.00: Garázs. 19.05: Ryszard Skibinski felvétele. 19.35: Többnyelvű énekszó. 19.55: Albumajánlat. 20.50: „Észrengés” — Seymour Pupert könyve. 21.05: Kapaszkodó — gyógygyógyógiai szerviz. 21.30: Közkivátrálal. 23.15: A dzsessz története — a 80/34. rész melléklete. 23.55 — 0.14: Virágénekek.

BARTÓK

9.08: Bononcini és Cherubini operáiból. 10.07: Két versenymű. 11.10: A Rádío Dalszínháza — A hőember — zenés mesejáték. 11.47: Új lemezeinkből. 12.34: Helen Donath operaáriákat énekel. 13.05: A Húsvét-szigetektől a Stone-Henge-ig és tovább. 13.25: A magyar muzsika múltjából. 13.55: Évszázadok vonózenéje. 14.25: Slágerről slágerre — külföldi újdonságok. 15.05: Zenekari muzsika. 16.20: Hangverseny Debussy műveiből (ÉLŐ). 17.25: Handel: Saul — oratórium három részben. Közben: 18.30: Szlovák nyelvű nemzetiségi műsora. 19.05 — 19.35: Diákfolóra. 19.35: Az oratórium közvetítésének folytatása. 20.53: Top-les — válogatás hazai és külföldi slágertárakról. 21.35: Zenekari operaszíndarok. 22.18: Rádiószínház — Kiegyezés — Illyés Gyula drámájának rádióváltozata (1988).

Szentes 66,29 MHz — 94,9 MHz Szeged 1989. március 2., csütörtök

5.55: Műsorismertetés, hírek, meteorológia, útinform. 6.00: Krónika (Kossuth). 6.15: Hírek, tudósítások a Dél-Alföldről — az ügyletek jelentik. 6.30: Hírek, lap-szemle (Kossuth). Miről